

Länsstyrelsen
Stockholm

Remiss om SOU 2023:68 Som om vi aldrig funnits - exkludering och assimilering av tornedalingar, kväner och lantalaiset

Information om dokumentet

Detta är en digitalt tillgänglighetsanpassad webbversion av Länsstyrelsen Stockholms yttrande i Remiss om SOU 2023:68 Som om vi aldrig funnits - exkludering och assimilering av tornedalingar, kväner och lantalaiset som är daterat den 2 april 2024. Det godkända originaldokumentet finns arkiverat i vårt digitala ärendesystem och har diarienummer 2481-2024.

Mottagare är Kulturdepartementet.

Avsändare är Länsstyrelsen Stockholm.

Sammanfattning

Länsstyrelsen välkomnar att denna del av vår gemensamma historia blivit genomlyst och synliggjord. Vi tillstyrker i allt väsentligt förslagen i slutbetänkandet om att regeringen bör erkänna de kränkningar som begåtts mot minoriteten samt formulera en offentlig ursäkt. För att ge minoriteten upprättelse bör regeringen även fortsätta den försoningsprocess som kommissionen påbörjat samt ta fram en handlingsplan för de föreslagna insatserna, tillsammans med minoriteten. När det gäller genomförande och uppföljning av handlingsplanen behöver det tydligt framgå på vilket sätt det skiljer sig från Länsstyrelsens nationella uppföljningsuppdrag inom minoritetspolitiken.

I våra uppföljningsrapporter om minoritetspolitikens utveckling konstaterar vi att arbete kvarstår för att samtliga nationella minoriteter ska kunna få sina rättigheter tillgodosedda. Det är därför angeläget att de föreslagna insatserna för minoriteten finansieras i särskild ordning och inte på bekostnad av åtgärder som är av betydelse för samtliga nationella minoriteter. Samtidigt kan vissa av åtgärderna som föreslås i betänkandet komma samtliga nationella

minoriteter till godo om de hanteras som en del av minoritetspolitiken i stället för i en separat försoningsprocess.

Avsnitt 14.5 Mekanism för genomförande och uppföljning av förslagen

För att undvika otydligheter mellan Länsstyrelsens uppföljningsuppdrag inom minoritetspolitiken och den föreslagna handlingsplanens uppföljning och genomförande behöver det framgå vilka åtgärder och insatser som avses och som är specifika för minoriteten. Handlingsplanens fokus bör ligga på försoningsprocessen och minoriteten och inte på åtgärder som påverkar samtliga nationella minoriteter och minoritetspolitiken i stort.

Avsnitt 14.6.1 Ökat inflytande och ökad egenmakt

Länsstyrelsen bedömer att minoritetens möjligheter till inflytande över försoningsprocessen samt framtagande och uppföljning av den föreslagna handlingsplanen är helt avgörande för genomförandets resultat.

Minoritetspolitiken ska genomföras tillsammans med de nationella minoriteterna där inflytande och delaktighet är centralt för att synliggöra minoriteternas behov. Länsstyrelsens uppföljningar och dialoger med förvaltningsmyndigheter och minoriteter visar på positiva samband mellan resultat och minoriteters möjligheter till inflytande.

Avsnitt 14.6.6 Utökad organisationsbidrag

Länsstyrelsen delar kommissionens bedömning att de föreslagna insatserna kommer att kräva utökade resurser till minoriteten. Vi delar även bedömningen att stödet till organisationer som företräder nationella minoriteter enligt förordning (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter, bör ses över.

De utmaningar som organisationernas verksamheter ställs inför när fler organisationer godkänns för bidrag och ska dela på medlen blir kännbara. Utöver nerdragningar i organisationernas verksamheter innebär det även färre möjligheter till inflytande och delaktighet. Länsstyrelsen har flera gånger föreslagit regeringen att se över förordningen så att någon form av övergångsregler införs för att minska sårbarheten.

I samband med regeringens förstärkning inom politikområdet för 2022–2024 höjdes statsbidraget utifrån förordning (2005:765). I vår uppföljningsrapport 2023 konstaterar vi att höjningen haft positiv effekt för organisationernas möjligheter att bedriva verksamhet samt att tillgodose förvaltningsmyndigheters efterfrågan på dialogpartners. Trycket på organisationer som företräder nationella minoriteter ökar i takt med att fler förvaltningsmyndigheter uppmärksammar sina skyldigheter att ge minoriteterna inflytande. I rapporten föreslår vi därför att statsbidraget säkerställs långsiktigt motsvarande minst 2024 års anslag.

Avsnitt 14.7.1 Förslagen i betänkandet Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering

Länsstyrelsen delar med viss reservation kommissionens förslag att regeringen bör genomföra förslagen i betänkandet *Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering* (SOU 2017:91).

Reservationen gäller betänkandets förslag att lättnader som infördes 2015 för de nationella minoritetsspråken inom modersmålsundervisningen ska tas bort. Länsstyrelsen anser att lättnader som bland annat innebär att elever kan läsa nationella minoritetsspråk inom ramen för modersmålsundervisningen utan krav på förkunskaper har varit en viktig reform som har haft betydelse för många elever.

Avsnitt 14.7.3 Språk som diskrimineringsgrund

Länsstyrelsen instämmer i förslaget om att regeringen bör utreda frågan om språk som en grund för diskriminering i diskrimineringslagen.

Länsstyrelsen har i flera uppföljningsrapporter och yttranden uppmärksammat problematiken för nationella minoriteters faktiska åtnjutande av sina rättigheter i att språk inte utgör en diskrimineringsgrund i svensk lag. Språk som en självständig diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen bedöms kunna medföra ett starkare skydd mot diskriminering som har samband med språk. Även om språk kan ha en indirekt koppling till etnicitet som diskrimineringsgrund saknas i svensk rätt en analys av kopplingen dem emellan.

Mot bakgrund av att de förstärkta språkliga rättigheterna utgör en så pass central del av den nationella minoritetslagstiftningen är det problematiskt att lagstiftningen fortsatt saknar uttrycklig referens till språk som diskrimineringsgrund.

Avsnitt 14.8.1 Permanenta pågående insatser för språket

Länsstyrelsen delar kommissionens bedömning om att de pågående insatserna för att bevara och främja de nationella minoritetsspråken behöver fortsätta långsiktigt.

I vår uppföljningsrapport om minoritetspolitikens utveckling 2023 framkommer, av såväl myndighetsenkäter som myndigheters och lärosätens delredovisningar, en efterfrågan på större långsiktighet i givna uppdrag med tillhörande finansiering. Uppdrag som innebär en uppbyggnad av nya strukturer och samarbeten för att främja minoritetsspråken förutsätter långsiktighet. Flera uppdrag inom ramen för det nationella handlingsprogrammet för bevarande och främjande av språken 2022–2024, som även omnämns i betänkandet, avser den sortens komplexa insatser.

Avsnitt 14.10.3 Utredning i syfte att utreda minoritetens status som urfolk

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att tillsätta en särskild utredning i syfte att utreda minoritetens status som urfolk.

Frågan om urfolksstatus återkommer kontinuerligt från minoriteten varför det finns skäl att ytterligare utreda frågan.

Avsnitt 15.2.2 Förslag från andra utredningar

Det saknas kostnadsberäkningar för flera av förslagen i betänkandet. Med anledning av det vill Länsstyrelsen betona att det fortfarande finns stora brister inom många verksamhetsområden som rör samtliga nationella minoriteter. Det är därför angeläget att kommissionens föreslagna insatser för minoriteten finansieras i särskild ordning och inte på bekostnad av åtgärder inom minoritetspolitiken som är av betydelse för samtliga nationella minoriteter.

De som medverkat i beslutet

Beslut fattas av länsöverdirektör Åsa Ryding med enhetschef Malin Langenfors som föredragande. I den slutliga handläggningen medverkar tillväxtdirektör Anna Conzen och chefsjurist Lena Johansson.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post stockholm@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm, eller ring vår växel 010-223 10 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/stockholm.